

HE 167/2021 "POHJOISMAINEN TYÖNHAKUMALLI" - keskeiset nostot asiantuntijalausunnosta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 17.11.2021

Pirjo Oksanen

Työllisyyspalvelujohtaja

Kuopion kaupunki

Työnhakumallin idea ja tavoitteet

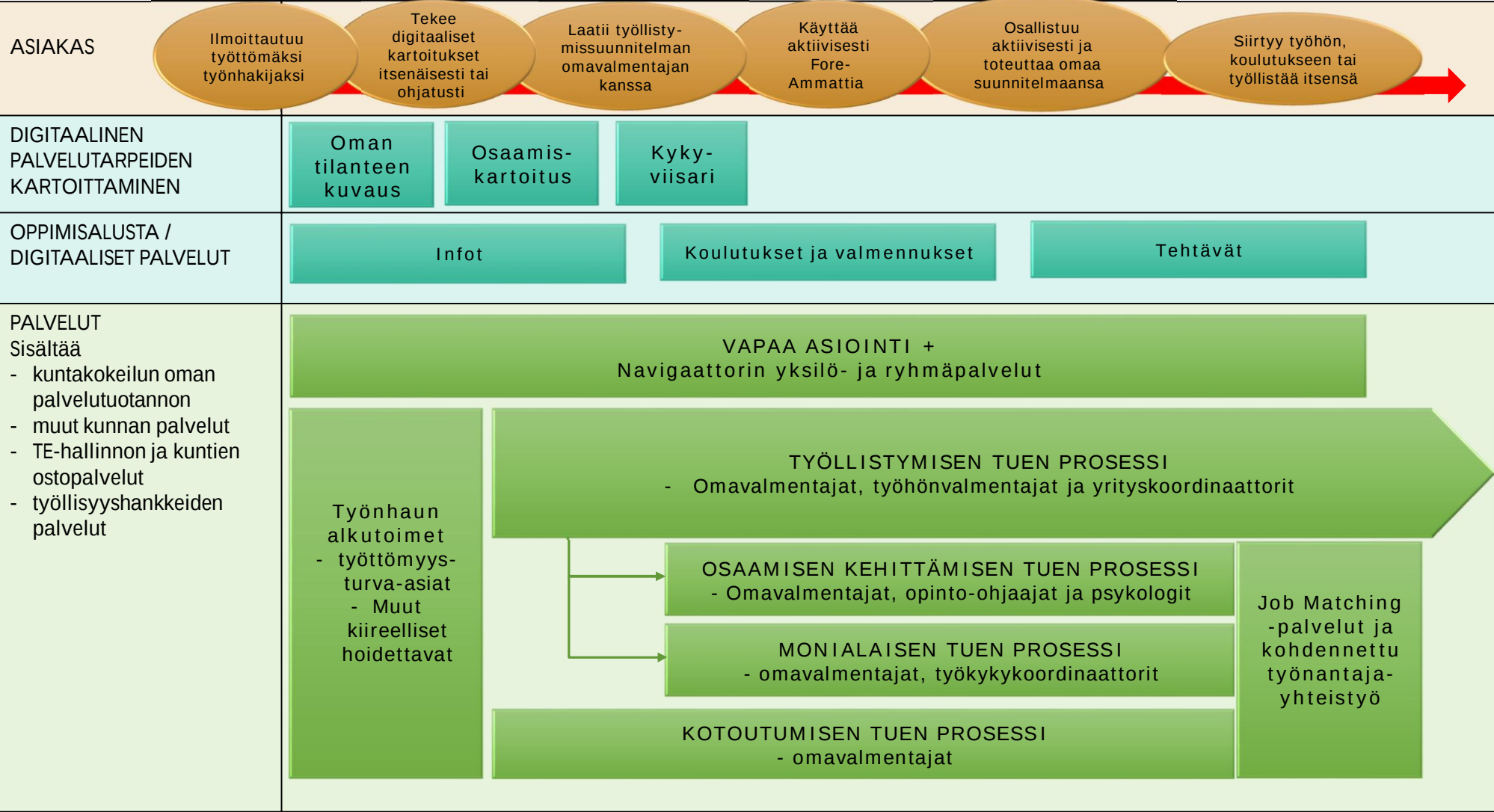
- Työnhakumallin perusidea, jossa asiakkaalla on velvollisuus hakea työtä sekä palveluprosessi työnhaun tukemiseksi, on kannatettava
- Tavoitteet, työllisyyden parantaminen vähintään 9 500 työllisellä, työttömien palveluiden uudistaminen tarjoamalla työnhakijalle yksilöllistä tukea työnhakuun ja työllistymiseen sekä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän uudistaminen työnhakijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta tasapainoiseksi, ovat kaikilta osin kannatettavia

MUTTA

Esitetyt toimet tavoitteisiin pääsemiseksi ovat tietyiltä osin

- operatiivisen toiminnan järjestämisen näkökulmasta riskialttiita ja erittäin haastavia toteuttaa osoitetuilla resursseilla
- ristiriidassa kuntakokeilujen tavoitteiden kanssa
- vaikeaselkoisia asiakkaille

Kuopion kuntakokeilun palvelumalli

Palveluprosessi 1/3

- Panostus työttömyyden alkuvaiheeseen kannatettava – esitetyllä mallilla se kuitenkin syö kuntakokeilun resurssit
- Kolmesta kuntakokeilusta kertyneen kokemuksen pohjalta voimme sanoa, että vaikeasti työllistyvien ja pitkäaikaistyöttömyyden ongelmia ei ratkaista esitetyillä kolmen kuukauden välein tehtävillä työnhakukeskustelulla ja täydentävällä työnhakukeskustelulla – muiden lisäpalveluiden tarjoamiseen ei jää enää kapasiteettia
- Tarvitaan esitetyn uudistuksen täydentäminen pitkäaikaistyöttömien palvelupaketilla ja kohdennetulla lisäpanostuksella

Palveluprosessi 2/3

- Alkuhaastattelu (=palvelutarpeen arviointi) toteutuu kokeilussa
- Työstä työhön siirtyvillä ei ongelmaa hoitaa esityksen mukaisesti
- Iso osa asiakkaista tarvitsee kuitenkin useamman tapaamisen kokonaisvaltaisen tilannekuvan, työllistymisen oikeiden esteiden ja tosiasiallisen palvelutarpeen selvittämiseksi
 - Repaleisen työhistorian omaavat tai työelämän ulkopuolelta tulevat henkilöt
 - Osaamisen kehittämistä tarvitsevat henkilöt
 - Pitkään työttömänä olevat henkilöt
 - Heikon kielitaidon omaavat tai osatyökykyiset henkilöt
- Tiukka aikaraja näiden henkilöiden kohdalla haasteellinen
- Millä perusteella määrätään työnhakuvelvoite ensimmäisellä tapaamisella tälle joukolle?

Palveluprosessi 3/3

- Työnhakuhaastattelut toteutetaan joustavasti asiakkaan tilanteen mukaisesti osana omavalmentajan koordinoimaa prosessia
- Täydentävät työnhakuhaastattelut ovat kokeiluissa paljon esitystä laajempi ja monipuolisempi kattaus asiakkaan tarvitsemia työllistymistä edistäviä palveluja – valtaosa näistä jää esityksessä vaille huomiota
 - Opinto-ohjaus tai ammatillisen osaamisen kartoitus
 - Työhönvalmentajan ja yrityskoordinaattorin palvelut
 - Työkykykoordinaattorin valmennus
- Tärkeää saada mukaan lakiesitykseen kuntakokeilujen koko palveluvalikoima asiakkaan edun mukaisesti
- Myös pienryhmätoiminta hyväksyttävä mukaan palveluprosessiin

Esityksessä kaavamainen, tasapäistävä ja jäykkä palveluprosessi

Kuntakokeilun perusteella pitäisi olla

- yksilöllinen, asiakkaiden tosiasiallisista palvelutarpeista lähtevä prosessi ja palvelupolku
- mahdollisuus korvata täydentäviä työnhakukeskusteluja mm. osaamisen kehittämispalveluilla ja kuntien työllistymistä edistävillä palveluilla
- mahdollisuus kehittää palveluja oman alueen työnhakijoiden ja työnantajien tarpeista käsin ilman rajattua palvelumallia
- alkuvaiheen palveluprosessin rinnalle vahvemmin esille vaikeasti työllistyvien henkilöiden ja pitkäaikaistyöttömyyden ongelmat ja palvelutarpeet

Työnhakuvelvoite ja työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä

- Monimutkainen ja vaikeaselkoinen merkittävälle osalle asiakkaista
- Edellyttää merkittävää panostusta asiakkaiden neuvontaan – tätä ei ole huomioitu resurssilaskelmissa
- Voisiko työnhakuvelvoitetta ja sen seuraamusjärjestelmää tehdä jotenkin asiakkaille helpommin ymmärrettäväksi?

Työnhakumallin resursointi

- 70 miljoonan lisäpanostus hyvä alku, mutta palvelumalliin nähden riittämätön
- Asiakaspalveluvelvoitteen kasvattaminen tulee näkyä yksi yhteen resurssien kasvattamisen kanssa
- Kasvavan asiakasneuvonnan tarvetta ei ole riittävästi esityksessä huomioitu
- Uuden henkilöstön palkkauksesta aiheutuu toiminta- ja tilakustannuksia kunnille – nämä uudistuksesta aiheutuvat lisäkustannukset tulee korvata täysimääräisesti

Kriittistä huomioida

- Kuopion seudun kuntakokeilussa oli syyskuussa yhteensä 9 032 asiakasta, joista 5 835 oli työttömänä tai lomautettu. Näistä peräti 2 860 henkilöä eli 49 % oli pitkäaikaistyöttömiä
- Asiakasprosessissa painopisteen siirtäminen alkuvaiheen työttömyysjaksoihin esitetyllä resurssilisäyksellä on väkisinkin poissa jostakin muualta
- Kuopion kuntakokeilussa se on poissa pitkäaikaistyöttömien ja pitempikestoista tukea tarvitsevien osatyökykyisten henkilöiden palveluista
- Osana esitettyä kokonaisuudistusta tulisi osoittaa lisäpanostusta alkuvaiheen intensiivijakson lisäksi käsillä olevan pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisemiseen

Esityksen suhde työllisyyden kuntakokeiluun 1/2

- Kuntakokeilun ”tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen”.
- ”Kokeilujen tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikommassa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille”.
- ”Kokeiluissa asiakaslähtöisyyttä tehostetaan integroimalla työllisyys-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspalvelut entistä tiiviimmin yhteen. Palvelumallia ei rajata tiukasti, vaan kunnat voivat kehittää palveluja oman alueen työnhakijoiden ja työnantajien tarpeista käsin. Kokeilussa pilotoidaan kuntien erilaisia tapoja tarjota työllisyyspalveluja ja haetaan parhaita käytäntöjä palvelurakenteiden uudistamiseksi.”

Esityksen suhde työllisyyden kuntakokeiluun 2/2

- Esitys on ristiriidassa kuntakokeilun tavoitteiden ja hengen kanssa
- Esitys rajaa palvelumallin tiukasti, joten toteutuessaan esitetty lainsäädäntö heikentää merkittävästi kuntakokeilujen mahdollisuuksia toteuttaa operatiivinen toiminta suunnitellulla tavalla ja rakentaa kokeiluille asetettujen tavoitteiden mukaisesti nykyistä paremmin asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaavia, yksilöllisempiä, asiakaslähtöisempiä ja sitä kautta vaikuttavampia työllisyyspalveluja ja palvelupolkuja
- Mahdollisuus panostaa heikossa työmarkkina-asemassa olevien tai pitkään työttömänä olevien palveluihin katoaa uudistuksessa velvoittavan viranomaistyön alle!

Kiitos!

pirjo.oksanen@kuopio.fi

044 718 1711

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi
www.kuopio.fi

KUOPIO